

kommer til Biskoppens Rundsflab, og det var dette, jeg sigtede til før. Har Loven været benyttet i denne Henseende, da er der steet noget Ulovligt, eftersom det ikke er kommen til min Rundsflab; og jeg ikke har givet mit Samtykke dertil.

Den ærede Rigsdagsmand anbefalede blandt Andet denne Lov, som han kaldte uskyldig, derved at den gav Folk Leilighed til at høre en Prædiken i Kirken af deres valgte Præst; men han har maaskee ikke bemærket, at Prædiken slet ikke staaer omtalt i Loven. Forøvrigt er denne Lows Uskyldighed eller Ikke-Uskyldighed ikke at søge i dens Indhold; thi den kongelige Anordning indeholder det Samme. Nei, Spørgsmaalet om dens Vedtagelse eller Ikke-Vedtagelse ligger i en meget høiere Region; Spørgsmaalet er om, hvad der kan foretages med Hensyn til Kirkens Styrelses Ret, om Forholdet mellem Staten og Kirken, mellem den lovgivende Myndighed og den kirkelige Lovgivning; dets Afgjørelse ligger i Statens øverste Princip, i Grundlovens § 80 og dens Forklaring, som vi allerede have rørt ved fra saamange Sider. Det kan jo ikke være Hensigten her at reise det hele Spørgsmaal, som jeg for min Part venter ganske anderledes naturligt at komme til ved en Sag, der er paabegyndt i det andet Thing. Men jeg maa dog allerede henkaste en Betragtning, som jeg venter, at man vil komme til. I Grundlovens § 80 staaer der: „Folketirkens Forfatning ordnes ved Lov“. Naar det nu i en anden, nemlig § 83, hedder: „De fra Folkekirken afvigende Troessamfunds Forhold ordnes nærmere ved Lov“, saa maa dette forståes, som det allerede er bemærket af en af de ærede Rigsdagsmænd, saaledes, at „Lov“ aabenbart er en organisk Lov, en Lov, som paa een Gang giver Love for alle de afvigende Troessamfunds Forhold, det vil sige, deres Stilling i Borgersamfundet, deres Stilling ligeoverfor Staten, deres Rettigheder som Statsborgere, deres Geistliges Rettigheder og mulig deraf følgende fritagelse for adskillige borgerlige Forpligtelser, og desl. Men naar i § 83 den Lov, som nærmere skal bestemme de afvigende Troessamfunds Forhold, er en organisk Lov, saa maatte man dog vel ogsaa troe,

at der paa det andet Sted: „Folketirkens Forfatning ordnes ved Lov“, er meent en almindelig Ordning, som omfatter Alt, hvad Folkekirken i Henseende til Former skulde have at bevæge sig i, og derimod, ikke særskilte Love, som hver for sig ordne alle de enkelte Forfatningsled. En anden Bemærkning, som jeg ogsaa beder ittide optaget til Brug maaskee en anden Gang, er den, at Forfatning og Kirkeforfatning have to ittemkelig forskjellige Sphærer, Betydninger, Omfang, eftersom de bruges i forskjellig Sammenhæng. Naar jeg taler om en heel Kirkes Forfatning i et Land, naar jeg f. Ex. taler om den protestantiske Kirkes Forfatning i Frankrig, saa mener jeg dermed alle de Forhold og Former, hvori den protestantiske Kirke staaer i Berøring med Livet, baade inde i sig selv og udadtil med det Liv, der bevæger sig udenfor. Men gaaer jeg nu lidt dybere ind og vil lære den protestantiske Kirke i Frankrig rigtig at kende, naar jeg vil klare for mig selv, hvad den protestantiske Kirke i Frankrig virkelig er, hvad der er saa det Ting, jeg især vil have at lægge Mærke til? Det er dens Forfatning, dens Lære og dens Ritus; thi til dens Forfatning, dens Lære og dens Ritus hensees Alt, hvad der angaaer en Kirkes Bevægelse, Liv og Eksistens. Naar der nu her i Grundloven staaer: „Folketirkens Forfatning ordnes ved Lov“, skulde dermed saa være meent disse Forfatningsled, som udgjøre den ene Trediedeel af en Kirkes Liv og Væsen, det, som vi kalde Kirkens Forfatning i Særdeleshed, og altsaa ikke tillige Kirkens Lære og gudstjenstlige Gjærning eller Ritus; eller maa det ikke meget mere være Forfatningen i den førstnævnte Betydning? Og er det nu denne almindelige Forfatning, der menes, saa vil det sees, at den indeholder igjen de tre Led under sig. Folkekirkes Forfatning maa afspørge sig i, hvad man særlig kalder Forfatning, Lære og Lærevirksomhed og Ritus; i alle disse tre Henseender maa en Folkekirkes Forfatning have en Bevægelighed, saafremt den skal udvikle et Liv; og hvor ere nu Formerne, hvor er Reglerne for det Liv, som Kirken i de tre Henseender skal gjenleve? Denne Regel gives i Kirkeforfatningen, i den store almindelige Lovgivning for Kirkens hele Liv, Virksomhed og Gjærning. Naar det nu